

ДО ЧИТАЧІВ

Якби не війна, цей рік був би для України передусім роком Григорія Сковороди...

Проте війна на нашій землі все ще триває і наразі немає ознак її швидкого завершення. З часів Другої світової наша нація не зазнавала таких жахливих руйнувань, людських страждань і жертв. Проте соціальні та культурні, економічні та політичні виміри життя в умовах сучасної війни значно змінились. Ми постійно і повсякчас спостерігаємо особливу жертовність українських воїнів (чоловіків і жінок), жертовність волонтерів і масову жертовність громадян демократичної країни. Хоча роль держави в організації спротиву варварській російській агресії беззаперечна, добровільна жертовність суспільства, її масштаб і тривалість виразно показують всі переваги демократичного ладу та силу громадянського суспільства. На противагу агресорові, чия авторитарна держава тотальним примусом змушує своїх підданих зрадою власних прав і свобод платити страшний ціну за імперські амбіції, українське суспільство в значній мірі добровільно доповнює державні зусилля задля перемоги імперії зла.

Цей рік став роком перевірки та випробування інституцій держави та суспільства щодо їх відповідності нормам та цінностям демократії. Поряд із зусиллями держави щодо мобілізації внутрішніх та зовнішніх сил для оснащення армії, ми не спостерігаємо спроб державного апарату цілковито підкорити суспільство. Водночас суспільство дуже гідно переживає воєнно-організаційні, соціально-економічні та морально-психологічні втрати, неунікні в часи війни і до перемоги стримує свої політичні суперечки заради національної єдності. Цінності вільного суспільства, прав і свобод людини єднають українців усередині країни та за її кордонами, сприяють солідарності з Україною у її нерівній боротьбі. Ми навряд чи отримали б таку потужну підтримку від впливових націй світу, їх урядів без впевненості союзників у щирості наших демократичних цінностей та здатності захисту ідеалів свободи. Тема України стала центральною для вільного демократичного світу: у діяльності урядів, в засобах масової інформації, в масовій підтримці наших вимушених переселенців, в прихильності соціальних медіа.

Цей рік — трьохсотріччя Григорія Сковороди мав стати для філософів, інтелектуалів та митців в Україні роком підведення підсумків особистих, корпоративних та національних здобутків. Роком урочистих подій та святкувань. Хоча війна вкрала у нас радість святкування, ювілей українського генія став у нагоді для нас вкотре замислитись про національну ідентичність, про цінність національної культури, про минуле, сучасне і майбутнє країни, яка подарувала світові геній Сковороди.

Ювілейна конференція на честь Григорія Сковороди, проведена Інститутом філософії, показала здатність та прагнення філософів, поряд з інтелектуалами та митцями, служити нації у двобої з авторитарно-тоталітарною імперською культурою, чий адепти віками прагнули покорити чи знищити нашу мову, історію, мистецтво і культуру. Сподіваємося, вітчизняна культура на фоні уваги до філософії Сковороди стане більш прихильною і до філософії взагалі, більш рефлексивною стосовно своїх слабких сторін і наполегливішою у прагненні бути гідною кращих європейських і світових зразків. Ніхто не знає часово-просторові межі нашої боротьби за Україну, але все більш виразним стає розумінням, що перемога наблизить нашу мету долучитись до спільноти вільних і демократичних країн. Тож маємо працювати заради розквіту в нашій країні європейської культури, яскравим представником якої був, є і буде Григорій Сковорода.

Традиційно на завершення року редакція і редакційна колегія «Філософської думки» висловлює подяку нашим авторам та рецензентам за їх плідну роботу в нелегкі воєнні часи. Ми дякуємо за підтримку у виданні журналу науково-видавничій раді НАН України та видавництву «Академперіодика». Але насамперед наша щира і глибока вдячність — захисникам України, їх рідним і близьким!

Ми бажаємо усім в новому році усіх можливих гараздів, а найбільше — нашої Перемоги!